

2014-02-11

Yttrande över regeringens biståndspolitiska plattform, skrivelse 2013/14:

Med anledning av den begränsade tid som remissinstanserna fått till sitt förfogande har Civil Rights Defenders valt att framföra övergripande synpunkter på den del av den biståndspolitiska plattformen som faller under plattformens delmål som rör demokratifrågor och mänskliga rättigheter och därmed direkt berör organisationens verksamhetsområde.

En process som gett remissinstanserna möjlighet att analysera plattformen i detalj och tillsammans med berörda samarbetspartner, inklusive mottagarna, hade varit att föredra. Det är av stor vikt att biståndspolitiken förankras väl, inte minst i det civila samhället och bland de organisationer som är delaktiga i politikens praktiska genomförande. En samsyn och bred förankring, även över parti- och blockgränser, är också viktig ur perspektivet att bistånd inom området demokrati och mänskliga rättigheter är ett åtagande som måste präglas av långsiktighet.

Delmål 1: Stärkt demokrati och jämställdhet, ökad respekt för mänskliga rättigheter och frihet från förtryck

Civil Rights Defenders vill först välkomna att regeringen valt att betona den del av biståndet som fokuserar på demokrati och mänskliga rättigheter. Det är också positivt att plattformen särskilt framhåller vikten av ett bistånd som syftar till att stärka respekten för de medborgerliga och politiska rättigheterna.

Det framgår inte tydligt av skrivelsen på vilket sätt ett inskräpnt fokus på demokrati och mänskliga rättigheter kommer att reflekteras i realiteten. Då biståndsplattformen syftar till att samla inriktningar och prioriteringar för biståndet förutsätter vi att det betyder ett ökat människorättsbistånd i de länder och regioner där skyddet och respekten för de mänskliga rättigheterna är svagast. Civil Rights Defenders välkomnar en sådan prioritering.

Som en utgångspunkt för plattformens överväganden och prioriteringar och för att klargöra hur plattformen svarar mot utvecklingen, hade en mer djuplodande global analys av människorättsituationen varit önskvärd. Som ett exempel nämns bara mycket kort i den inledande kontextanalysen (3.1, s. 10) att klimatet för det civila samhället har hårdnat i flera länder under senare

Vi försvarar människors medborgerliga och politiska rättigheter och stärker människorättsförsvarare – i Sverige och världen. Bli människorättsförsvarare du med. Ge en gåva på plusgiro 90 01 29-8 eller sms:a FÖRSVARA till 72 930.

tid. Med tanke på att Sverige sätter respekt för mänskliga rättigheter och frihet från förtryck som sitt främsta delmål är ett gynnsamt klimat för det civila samhället en viktig förutsättning för att målet nås. I flera länder, där vi tidigare sett en positiv utveckling för det civila samhället, har utvecklingen vänt. På ett tydligt och öppet sätt har regimerna i dessa länder gjort det svårt för människorättsorganisationer och oberoende medier att verka (exempelvis Ryssland, Kenya och Ukraina). Det är en tydlig och oroande trend som plattformen måste förhålla sig till.

Särskilt om människorättsbistånd i de mest repressiva länderna

I plattformen uttalas en avsikt att framför allt inrikta biståndet på kvinnor och flickor samt på ofria människor som på olika håll lever under förtryck (4.1.3, s. 16). När det gäller den senare målgruppen bör det rimligen innebära att stödja människor i de mest repressiva länderna, det vill säga de länder där skyddet och respekten för mänskliga rättigheter är särskilt svagt och där utrymmet för människorättsförsvarare är mycket litet. Civil Rights Defenders välkomnar ett sådant fokus och rekommenderar att plattformen på ett tydligare sätt klargör formerna för den delen av biståndet och dess särart jämfört med övrigt bistånd. De principer och värderingar som beskrivs i plattformen beaktar inte de speciella förutsättningar som råder i de mest repressiva länderna och som måste beaktas för att en sådan satsning ska få genomslag och leda till positiva resultat. Visserligen uttrycks (6.6, s. 42-43) att formerna för svenskt bistånd måste anpassas till särskilda förutsättningar i konflikt- eller post-konfliktmiljöer. En sådan anpassning krävs också i förhållande till de mest repressiva länder som inte är post-konfliktmiljöer.

I de miljöerna där respekten för mänskliga rättigheter är som svagast måste formerna för biståndet vara praktiskt genomförbart för såväl de internationella organisationerna, som Civil Rights Defenders, som kanaliserar det, som för lokala mottagare. Faktorer som fordrar anpassning är bland annat resultatnivåer och -hierarkier; mätmetoder och riskmedvetenhet; öppenhet; långsiktighet; och den grundläggande synen på resurser.

Förändringar på systemnivå är inte rimliga målsättningar utifrån den verklighet som många förändringsaktörer inom människorättsområdet verkar inom. Politisk motvilja, restriktioner av grundläggande fri- och rättigheter, förföljelse av personer eller grupper med misshagliga åsikter försvårar förutsägbara resultat. Det krävs en acceptans för att denna typ av satsningar innebär stor risk för bakslag och samtidigt kräver ett långsiktig åtagande.

Om statsapparaten motverkar verksamheten med sin fulla kraft kringlämnas möjligheterna att bedriva ett människorättsbistånd med resultat som låter sig kommuniceras, utan att riskerna för de involverade aktörerna blir för stora. Resultaten och formerna måste ses i ljuset av dessa risker, framför allt för de människorättsförsvarare som får stöd, men också för de organisationerna som handhar ett människorättsbistånd.

Säkerhetsperspektivet måste finnas med i varje led, hela tiden. Kraven på öppenhet och transparens måste ställas med de involverade parternas säkerhet i fokus, och utifrån deras ägarskap. Att stödja utsatta aktivister i denna typ av länder är resursintensivt, och de pengar som faktiskt kan förmedlas är små i förhållande till de personalresurser som hanterar stödet.

Utifrån dessa synpunkter önskar Civil Rights Defenders föra fram följande rekommendationer avseende den biståndspolitiska plattformen:

- Att människorättsbiståndet för de mest repressiva länderna behandlas separat såväl i plattformen som i biståndets genomförande.
- Att plattformen tydliggör behovet av särskilda former för människorättsbiståndet i de mest repressiva miljöerna.
- Att särskilda instrument, så som "Special Initiative for Democracy and Freedom of Expression", vidareutvecklas och ges nödvändiga resurser, vid sidan av pengar, för att möjliggöra människorättsbistånd i de mest repressiva länderna.
- Att dessa särskilda instrument betonar och tillåter flexibilitet, långsiktighet och alternativa metoder för att genomföra människorättsbistånd i repressiva länder.

John Stauffer
Deputy Executive Director